Slimību profilakses un kontroles centrs

Krāslavas novada veselības profils

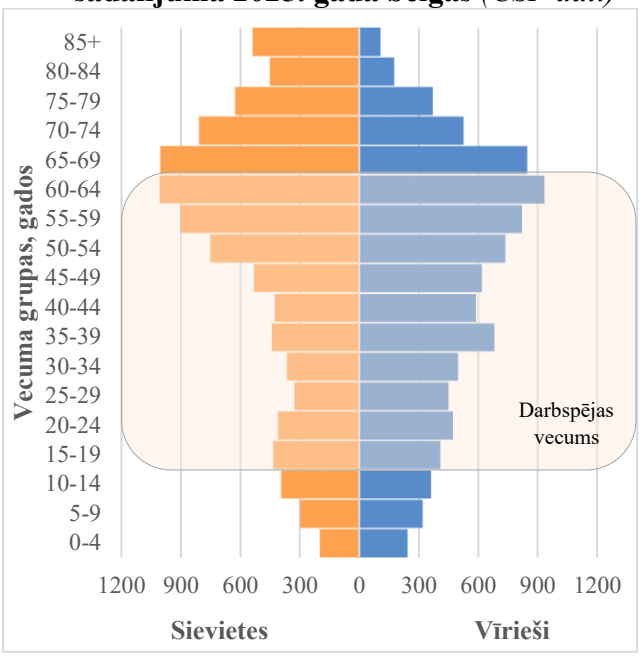
Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Krāslavas novadā laika periodā no 2015. gada līdz 2025. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājaslapā www.spkc.gov.lv

Iedzīvotāju skaits: 19 040 *(2025. g. beigās)*
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 1,0%
Iedzīvotāju dabiskā kustība 2025. g.: dzimuši 65, miruši 382 (CSP dati)

1.attēls. **Krāslavas novada pastāvīgo iedzīvotāju skaits vecuma un dzimuma sadalījumā 2025. gada beigās** *(CSP dati)*

Problēmas un izaicinājumi**

- ☑ Ļoti zema dzimstība un strauji samazinās iedzīvotāju skaits.
- ☑ Augstāks demogrāfiskās slodzes līmenis, augstāks senioru īpatsvars iedzīvotāju vidū.
- ☑ Augstāka mirstība no SAS, ļaundabīgajiem audzējiem, ārējiem nāves cēloņiem un gremošanas sistēmas slimībām, t.sk. priekšlaicīga mirstība līdz 64 gadu vecumam.
- ☑ Augstāka saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem, t. sk. līdz 64 gadu vecumam.
- ☑ 2025. gadā 65% no ārējiem nāves cēloņiem mirušo bija alkohola reibumā.
- ☑ Augstāka mirstība no pašnāvībām, transporta nelaimes gadījumiem, noslīkšanas, kritieniem.
- ☑ Augstāka cukura diabēta incidence un prevalence, dinamikā saslimstība pieaug.
- ☑ Augstāks potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs, it sevišķi no SAS un ļaundabīgajiem audzējiem.
- ☑ Zemāks praktizējošo ārstu skaits uz 10 000 iedzīvotāju.
- ☑ Zemāks ambulatoro vizīšu skaits uz 1 iedzīvotāju.
- ☑ Zemāks mājas vizīšu īpatsvars ambulatoro apmeklējumu struktūrā.

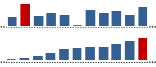
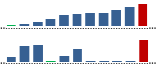
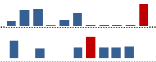
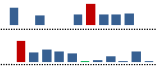
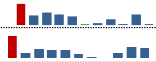
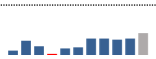
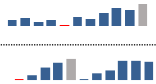
**Krāslavas novada dati analizēti, ņemot vērā 2021. gada administratīvi teritoriālo reformu. Šajā pārskatā par Krāslavas novadu ietverti dati par trim administratīvi teritoriālajām vienībām līdz 2021. gada 30. jūnijam – Krāslavas novadu, Dagdas novadu un Aglonas novada trīs pagastus – Grāveru, Kastuļinas un Šķeltovas pagastu.*

***Salīdzināts ar vidējo rādītāju valstī.*

Tabulā attēloti jaunākie (2025. gads) veselību raksturojošie rādītāji **Krāslavas novadā** salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.
Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

- Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī
- Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī
- Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

- sarkans – negatīvs rādītājs
- zaļš – pozitīvs rādītājs
- oranžs – neitrāls rādītājs

		Indikators	Vidēji Latvijā	Krāslavas novadā	Tendence periodā Krāslavas novadā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	1	Dzimstība	6,4	3,4		↓
	2	Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem	625	778		↑
	3	Cukura diabēta pacientu relatīvais skaits	5724	8408		↑
	4	Saslimstība ar HIV	9,5	20,8		↑
	5	Saslimstība ar AIDS	2,8	0		↓
	6	Saslimstība ar tuberkulozi	15,4	5,2*		↓
	7	Saslimstība ar laimboreliozi	29,1	31,1		↑
	8	Saslimstība ar ērču encefalītu	10,0	10,4*		○
	9	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	0,6	4,2*		↑
	10	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g. v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	30,6	21,1		↓
	11	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g), %	4,4	2,8*		↓
	12	Praktizējošo ārstu relatīvais skaits	34,6	17,3		↓
	13	Praktizējošo ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	10,4	9,3		↓
	14	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	6,3/0,06	5,7/0,05		↓/↓
Mirstība**	15	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	711	1007		↑
	16	Mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem	291	415		↑
	17	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	71,8	119,3		↑
	18	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	55,8	98,6		↑
	19	Perinatālā mirstība	5,7	13,9*		↑
	20	Zīdaiņu mirstība	2,9	0		↓
	21	Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g. v.	4150	6369		↑

Piezīmes: **1** Uz 1000 iedzīvotāju; **2** Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; **3** Uz 100 000 iedzīvotāju; **4-8** Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; **9-10** Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; **11** Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; **12** Praktizējošo ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidentiem, uz 10 000 iedzīvotāju; **13** Uz 10 000 iedzīvotāju; **14** Uz 1 iedzīvotāju; **15-18** Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; **19** Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; **20** Uz 1000 dzīvi dzimušo; **21** Uz 100 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1 CSP; **2-5** PREDA, SPKC; **6-8** VISUMS, SPKC; **9-11** Jaundzimušo reģistrs, SPKC; **12-13** Pārskats par iestādes personālu, SPKC; **14** Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; **15-21** Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

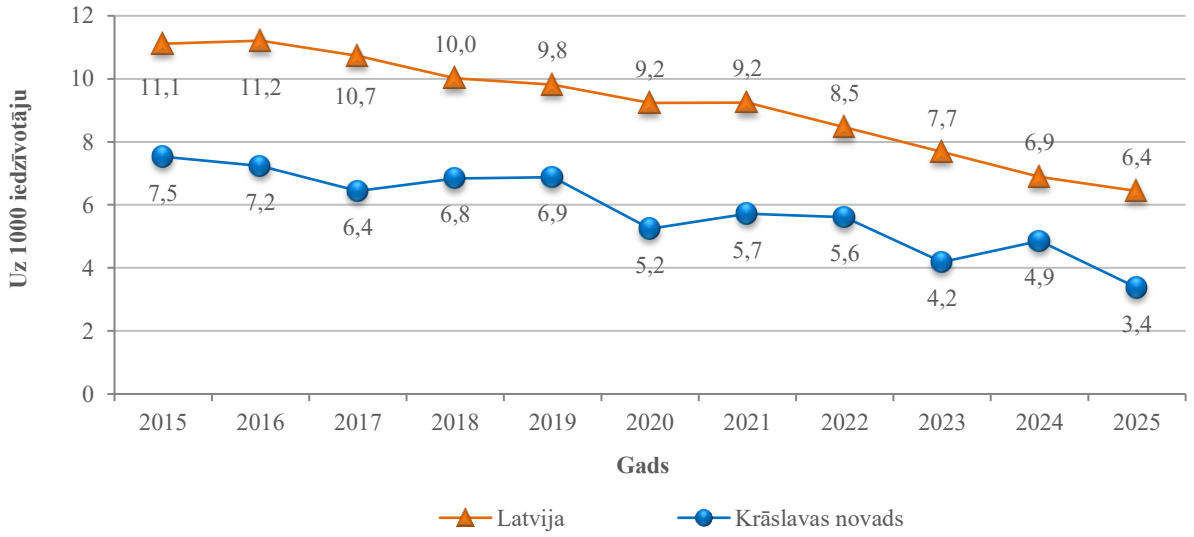
* Mazāk par 3 gadījumiem gadā
**Dati par Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņiem aktualizēti 10.07.2026.

Saite uz tabulu SPKC mājaslapā: https://www.spkc.gov.lv/lv/latvijas-regionu-un-pasvaldibu-veselibas-profili

Situācijas apraksts

2021. gada administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tika apvienotas trīs administratīvi teritoriālās vienības – bijušie Krāslavas un Dagdas novadi un Aglonas novada trīs pagasti – Grāveru, Kastuļinas un Šķeltovas pagasts, un izveidots vienots Krāslavas novads ar centru Krāslavā. Pašreizējā Krāslavas novada teritorijā ietilpst 24 pagasti un 2 pilsētas – Krāslava un Dagda. Krāslavas novadā dzīvo 1,0% Latvijas iedzīvotāju. 44% novada iedzīvotāju dzīvo pilsētās – 2025. gada beigās Krāslavā dzīvoja 35,1% novada iedzīvotāju, Dagdā 9,2%. Demogrāfiskās slodzes līmenis[1] Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji valstī – 2025. gadā rādītājs bija 616 (vidēji Latvijā 586), kas saistīts ar augstāku senioru īpatsvaru Krāslavas novada iedzīvotāju populācijā (Krāslavas novadā senioru īpatsvars 27,9%, vidēji valstī 22,1%). Līdzīgi kā citviet Latvijā, arī Krāslavas novadā iedzīvotāju skaits dinamikā samazinās, tomēr iedzīvotāju skaita kritums ir daudzas reizes straujāks – kopš 2015. gada iedzīvotāju skaits šajā administratīvajā teritorijā ir samazinājies par apmēram 32% jeb par 6,2 tūkstošiem iedzīvotāju. Salīdzinoši Latvijā kopumā šajā laika periodā iedzīvotāju skaits samazinājies par 6,7%. Iedzīvotāju skaitu ietekmē gan dzimstība, gan mirstība, gan Latvijas iedzīvotāju starptautiskā migrācija, tomēr galvenokārt šādas pārmaiņas dinamikā skaidrojamas ar iedzīvotāju skaita ataudzes nepietiekamību – Krāslavas novadā nomirst sešas reizes vairāk iedzīvotāju nekā piedzimst, tāpat vērojama iedzīvotāju migrācija prom no lauku reģioniem uz lielajām pilsētām, tomēr vislielākā ietekme uz iedzīvotāju skaitu ir zemajai dzimstībai.

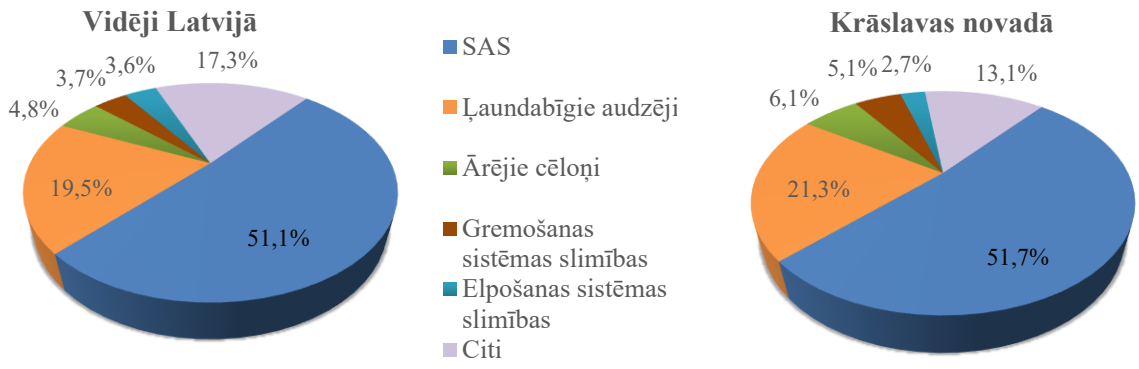
2.attēls. **Dzimstība Krāslavas novadā un vidēji Latvijā, uz 1000 iedzīvotāju** *(CSP dati)*

Dzimstība Krāslavas novadā ir daudz zemāka nekā vidēji Latvijā un dinamikā strauji samazinās, 2025. gadā nokrītoties līdz vēsturiski zemākajam rādītājam – 3,4 dzimušajiem uz 1000 iedzīvotāju (65 jaundzimušie) (skat. 2. attēlu), tomēr šāda tendence ir novērojama ne vien Krāslavas novadā, bet Latvijā kopumā. Pēdējos trīs gadus Krāslavas novadā piedzimuši mazāk nekā 100 jaundzimušie gadā. Nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu skaits Krāslavas novadā nav liels (2024. un 2025. gadā – 3), tomēr, rēķinot no visiem dzīvi dzimušajiem, to īpatsvars ir augstāks nekā vidēji Latvijā (attiecīgi Krāslavas novadā šajos gados 3,4% un 4,2%, vidēji Latvijā – 0,7% un 0,6%). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) dinamikā svārstās, 2025. gadā šis rādītājs bija 2,8% (vidēji valstī 4,4%). **Perinatālā mirstības** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie) un **zīdaiņu mirstības** (līdz 1 gada vecumam) rādītājus ietekmē dzimušo skaits; tā kā Krāslavas novadā dzimstība ir zema, tad katrs nāves gadījums būtiski ietekmē relatīvo rādītāju, jo to izsaka uz novadā dzimušo bērnu skaitu. Lai gan atsevišķos gados Krāslavas novadā nav reģistrēts neviens šāds nāves gadījums, citos gados (piemēram, 2021., 2025. gadā) nāves gadījumu skaitam pieaugot līdz 2 gadījumiem gadā, rādītājs būtiski pārsniedz vidējo valsts rādītāju. Attiecīgi, analizējot šos abus rādītājus, jāņem vērā zemās dzimstības ietekme uz tiem.

[1] Rādītājs, kas raksturo bērnu (0-14 g. v.) un pensijas vecuma (65+ g. v.) iedzīvotāju skaita attiecību pret darbspējas vecuma iedzīvotājiem (15-64 g. v.). Rādītāju izsaka uz 1000 iedzīvotāju.

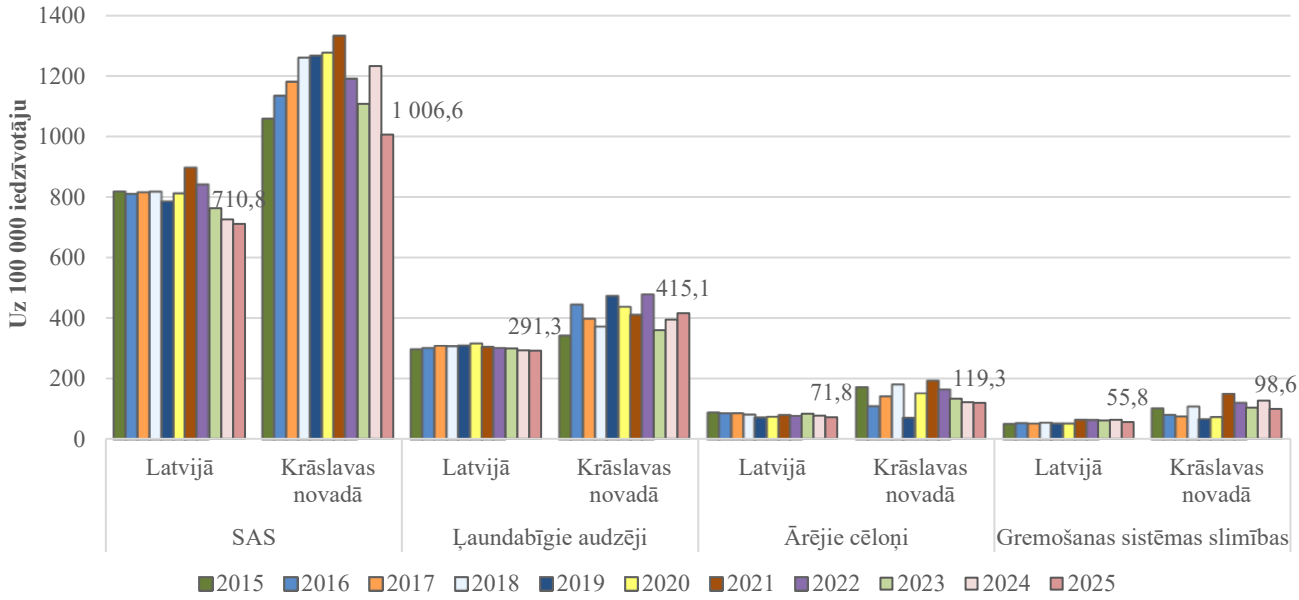
3. attēls. **Galvenie nāves cēloņi 2025. gadā, īpatsvars procentos**

Galvenie nāves cēloņi Latvijā gadu no gada ir nemainīgi – sirds un asinsvadu slimības, ļaundabīgie audzēji, ārējie nāves cēloņi un gremošanas sistēmas slimības. No 2020. līdz 2022. gadam kā viens no galvenajiem nāves cēloņiem Latvijā bija arī Covid-19, šajā laika periodā kļūstot par trešo biežāko nāves cēloni. Krāslavas novadā no 2020. līdz 2022. gadam no Covid-19 nomira 117 iedzīvotāji, kopš 2023. gadā mirušo skaits no Covid-19 ir būtiski samazinājies.

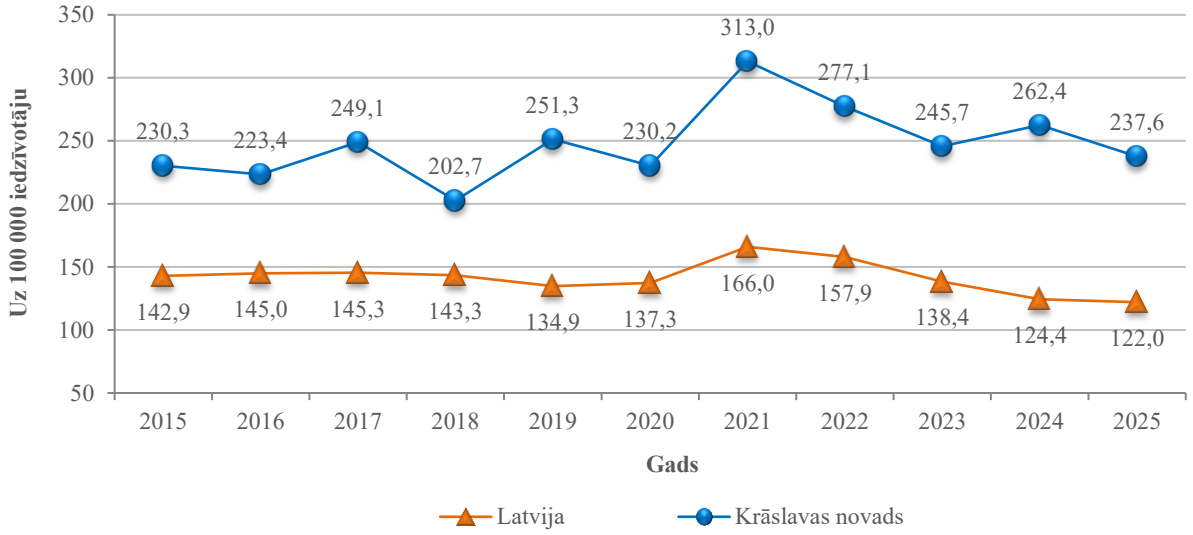
Galvenais nāves cēlonis gan Krāslavas novadā, gan Latvijā ir sirds un asinsvadu slimības (2025. gadā Krāslavas novadā 52% no visiem mirušajiem) un ļaundabīgie audzēji (attiecīgi 21%). Trešais izplatītākais nāves cēlonis ir ārējie nāves cēloņi (6,1%), kam seko gremošanas sistēmas slimības (5,1%) (skat. 3. un 4. attēlu).

4. attēls. **Galvenie nāves cēloņi 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

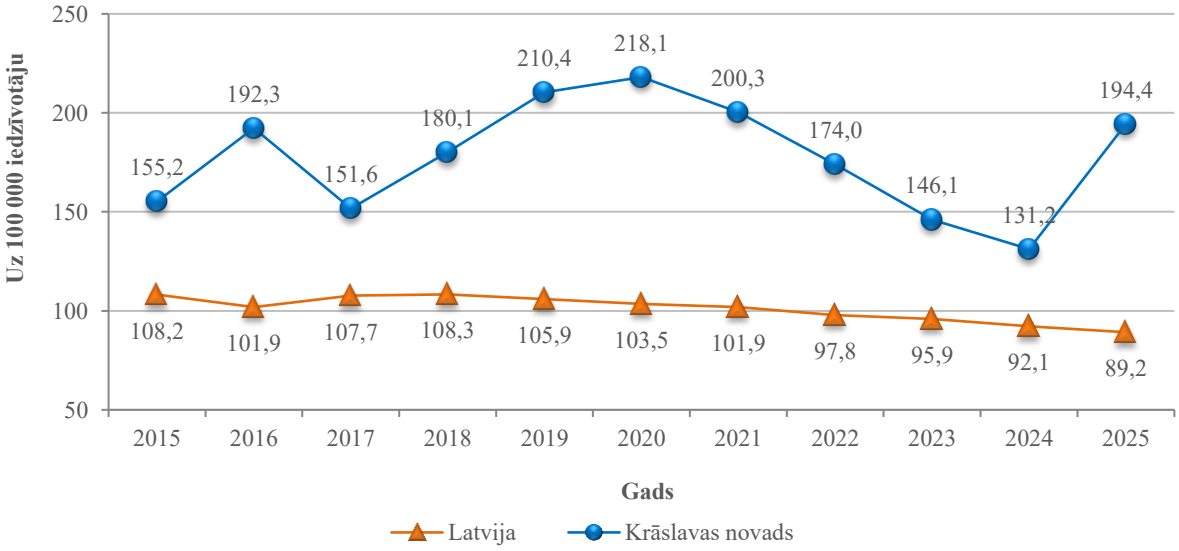
Mirstība no sirds un asinsvadu slimībām (SAS) ir biežākais nāves cēlonis Latvijas iedzīvotāju vidū un veido apmēram pusi no visiem nāves cēloņiem, t. sk. arī Krāslavas novadā. Visā periodā mirstība no SAS Krāslavas novadā ir ļoti augsta, pīķi sasniedzot 2021. gadā, kad Covid-19 pandēmijas laikā visā valstī pieauga mirstība no SAS, tomēr Krāslavas novadā šis rādītājs pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 49%. Dinamikā mirstība no SAS līdz 2021. gadam pieauga, pēc tam mazinājās, tik un tā saglabājoties ļoti augstai. 2025. gadā mirstība no SAS Krāslavas novadā pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 42% (skat. 4. attēlu). Arī priekšlaicīga mirstība (līdz 64 gadu vecumam) no SAS Krāslavas novadā dinamikā ir augstāka nekā vidēji Latvijā, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī divas reizes (skat. 5. attēlu).

5.attēls. **Priekšlaicīga mirstība no SAS 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

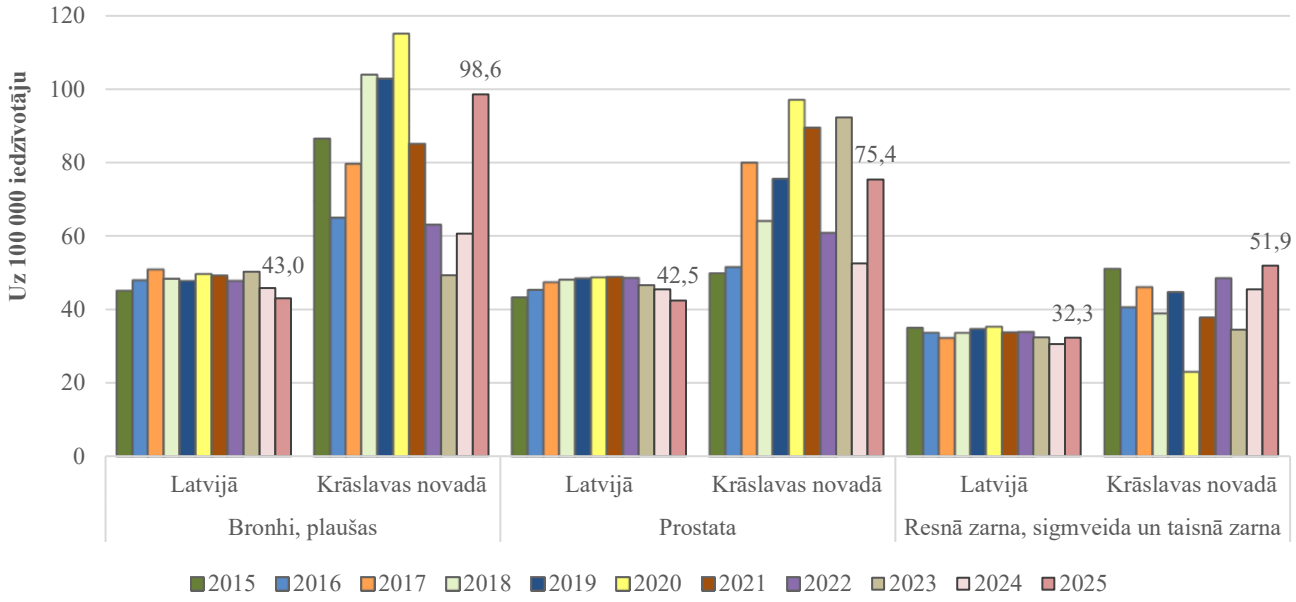
Ļaundabīgie audzēji ir otrs biežākais nāves cēlonis kā Latvijā, tā Krāslavas novadā.
Mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā, dinamikā mainīga, pēdējos divus gadus pieaug, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 42% (skat. 4. attēlu). Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 gadu vecumam) no ļaundabīgajiem audzējiem Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā, no 2021. līdz 2024. gadam samazinājās, bet 2025. gadā atkal pieaugusi, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī 2 reizes (skat. 6. attēlu).

6.attēls. **Priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

Augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā Krāslavas novadā, līdzīgi kā Latvijā kopumā, ir no bronhu un plaušu audzēja, prostatas audzēja vīriešiem, krūts audzēja sievietēm un resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzējiem. Citi audzēji, no kuriem Krāslavas novadā ir augsta mirstība, ir kuņģa ļaundabīgie audzēji (raksturīgi Latgales reģiona iedzīvotājiem), urīnizvadorgānu ļaundabīgie audzēji, dzemdes kakla audzējs sievietēm. Dinamikā rādītāji ir mainīgi, tomēr iezīmējas tendence, ka Krāslavas novadā mirstība no biežākajām ļaundabīgo audzēju lokalizācijām pēdējos gados ir augstāka nekā vidēji Latvijā (skat. 7. attēlu), atsevišķos gados pārsniedzot vidējo rādītāju gandrīz uz pusi.

7.attēls. **Mirstība no biežākajiem ļaundabīgajiem audzējiem 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

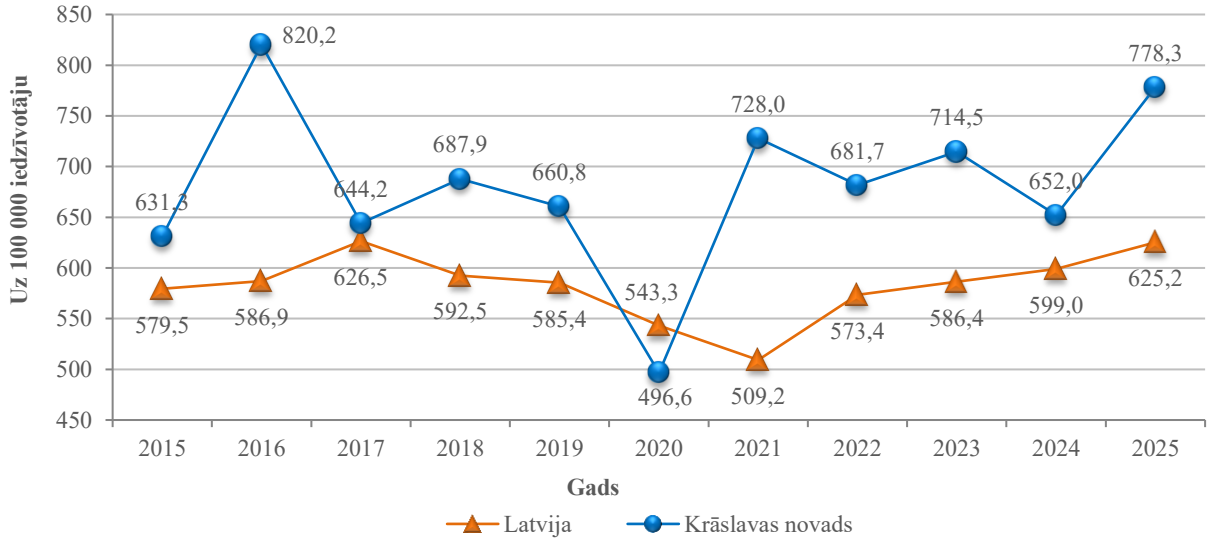
Krāslavas novadā mirstība no bronhu un plaušu audzējiem ir augsta, atsevišķos gados – 2015., 2018.-2020., 2025. gadā pārsniedz vidējo rādītāju valstī pat uz pusi. Kopumā šajā periodā – no 2015. līdz 2025. gadam no bronhu un plaušu audzējiem Krāslavas novadā mirusi 201 persona, 2025. gadā – 19, kas ir 98,6 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (vidēji Latvijā 43,0). Visaugstākā mirstība reģistrēta 2020. gadā, pārsniedzot vidējo rādītāju Latvijā 2,2 reizes. Gan Latvijā, gan Krāslavas novadā mirstība ir daudz augstāka vīriešiem (Krāslavas novadā 4:1) nekā sievietēm. Mirstība no bronhu un plaušu audzēja strauji pieaug pēc 50 gadu vecuma, puse mirušo ir vecumā no 60 līdz 74 gadiem.

Prostatas audzējs vīriešiem Latvijā ir starp galvenajiem nāves cēloņiem ļaundabīgo audzēju grupā; pārsvarā tas skar vīriešus virs 70 gadiem (~80% no visiem mirušajiem). Krāslavas novadā mirstība no šiem audzējiem dinamikā ir mainīga, bet visus gadus augstāka nekā vidēji valstī. No 2015. līdz 2025. gadam Krāslavas novadā no prostatas audzēja miruši 82 vīrieši. 2025. gadā mirstība no prostatas audzēja pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 78% (skat. 7. attēlu).

Resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēji ir trešais biežākais nāves cēlonis onkoloģisko slimību grupā Krāslavas novadā. Dinamikā rādītājs ir mainīgs, bez noteiktas tendences, tomēr tikai 2020. gadā zemāks nekā vidēji valstī. Kopumā šajā periodā – no 2015. līdz 2025. gadam no resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzējiem Krāslavas novadā mirušas 102 personas. Mirstība strauji pieaug pēc 70 gadu vecuma, 80% mirušo ir vecāki par 70 gadiem. Visaugstākā mirstība reģistrēta 2025. gadā, kad reģistrēti 51,9 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (10 nāves gadījumi), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 61%.

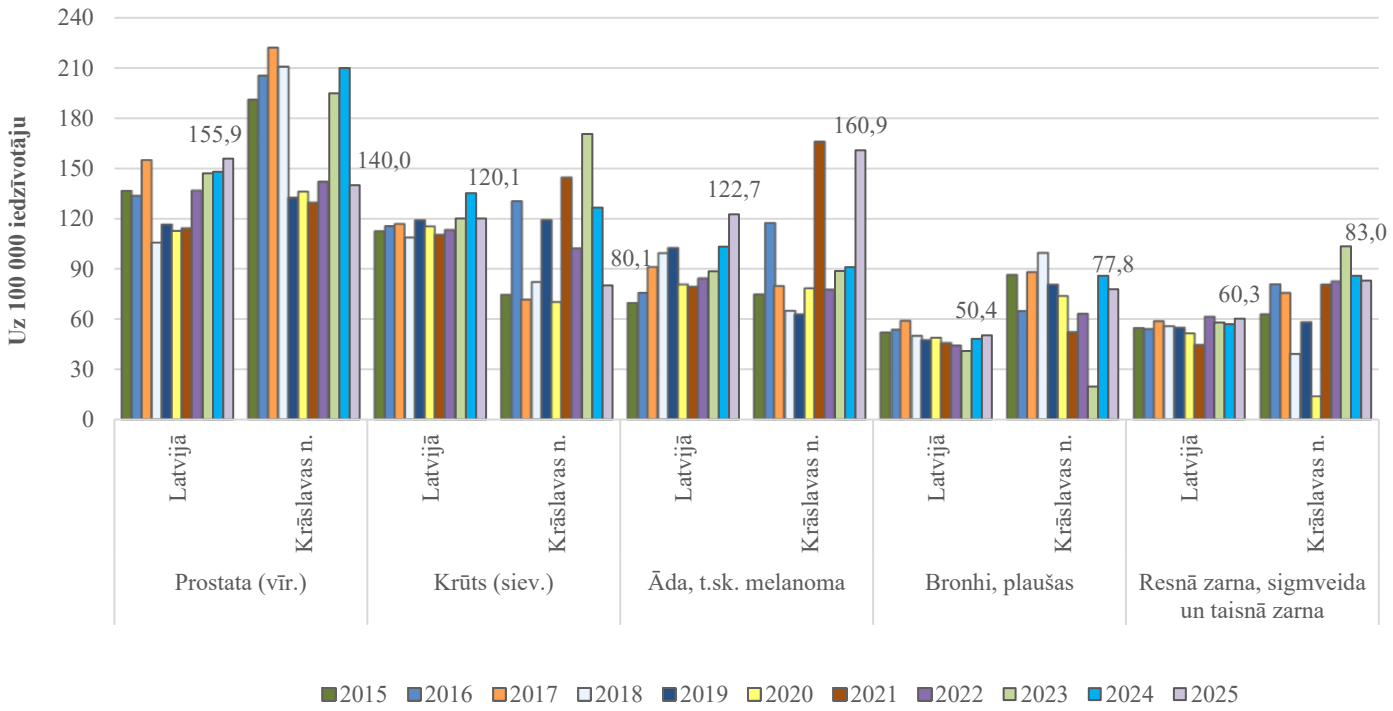
Mirstības no ļaundabīgajiem audzējiem rādītāji jāvērtē kopā ar saslimstības līmeni. Ik gadu Krāslavas novadā reģistrē ap 150 jauniem saslimšanas gadījumiem ar kādu onkoloģisku slimību. **Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem** dinamikā ir mainīga, un, izņemot 2017. un 2020. gadu – augstāka nekā vidēji valstī (skat. 8. attēlu). 2025. gadā diagnosticēto ļaundabīgo audzēju relatīvais skaits Krāslavas novadā pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 24%. Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem līdz 64 gadu vecumam Krāslavas novadā visā periodā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2025. gadā reģistrēti 439 gad. uz 100 000 iedzīvotāju (vidēji Latvijā 292).

8. attēls. **Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

Līdzīgi kā vidēji Latvijā biežāk diagnosticētie audzēji Krāslavas novadā ir prostatas audzējs vīriešiem, krūts audzējs sievietēm, ādas audzēji, t.sk. melanoma, bronhu un plaušu audzēji un resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēji (skat. 9. attēlu).

9.attēls. **Saslimstība ar biežākajiem ļaundabīgajiem audzējiem 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

Visbiežāk diagnosticētais ļaundabīgais audzējs Latvijā ir prostatas audzējs vīriešiem. Tā diagnostika ir samērā vienkārša, kā arī Latvijā ir ieviesta skrīninga programma vīriešiem no 50 līdz 75 gadu vecumam. Krāslavas novadā pirmreizēji reģistrēto gadījumu skaits ar prostatas audzēju dinamikā svārstās, atsevišķos gados pārsniedzot 20 jaunus saslimšanas gadījumus gadā. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2017. gadā, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 43% (skat. 9. attēlu), bet arī citos gados, izņemot 2022. gadu un 2025. gadu, saslimstība bija augstāka nekā vidēji valstī. 2025. gadā diagnosticēto saslimšanas gadījumu relatīvais skaits bija par 10% zemāks nekā vidēji Latvijā (skat. 9. attēlu).

Arī krūts audzēja savlaicīga diagnostika ir iekļauta skrīninga programmā sievietēm no 50 līdz 68 gadu vecumam. Apmēram puse diagnosticēto gadījumu ir sievietēm vecumā no 60 līdz 80 gadiem; ik gadu krūts audzējs tiek diagnosticēts arī sievietēm, kas jaunākas par 30 gadiem. Krāslavas novadā pirmreizēji reģistrēto gadījumu skaits ar krūts audzēju dinamikā svārstās, gan esot zem, gan virs vidējā rādītāja valstī. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2023. gadā, kad reģistrēti 18 jauni saslimšanas gadījumi (rēķinot uz 100 000 sievietēm – 171 gadījums). 2025. gadā rādītājs samazinājies, diagnosticēto saslimšanas gadījumu relatīvais rādītājs ir par 33% zemāks, salīdzinot ar situāciju vidēji Latvijā (skat. 9. attēlu).

Saslimstība ar ādas audzējiem, t. sk. melanomu, visā Latvijā ir pieaugusi un tā kļuvusi par trešo biežāk diagnosticēto audzēju lokalizāciju Latvijā. Krāslavas novadā saslimstībai nav noteiktas tendences, augsts no jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits reģistrēts 2016., 2021. un 2025. gadā; 2025. gadā reģistrēts 31 jauns saslimšanas gadījums, sasniedzot 161 gadījumu uz 100 000 iedzīvotājiem (skat. 9. attēlu).

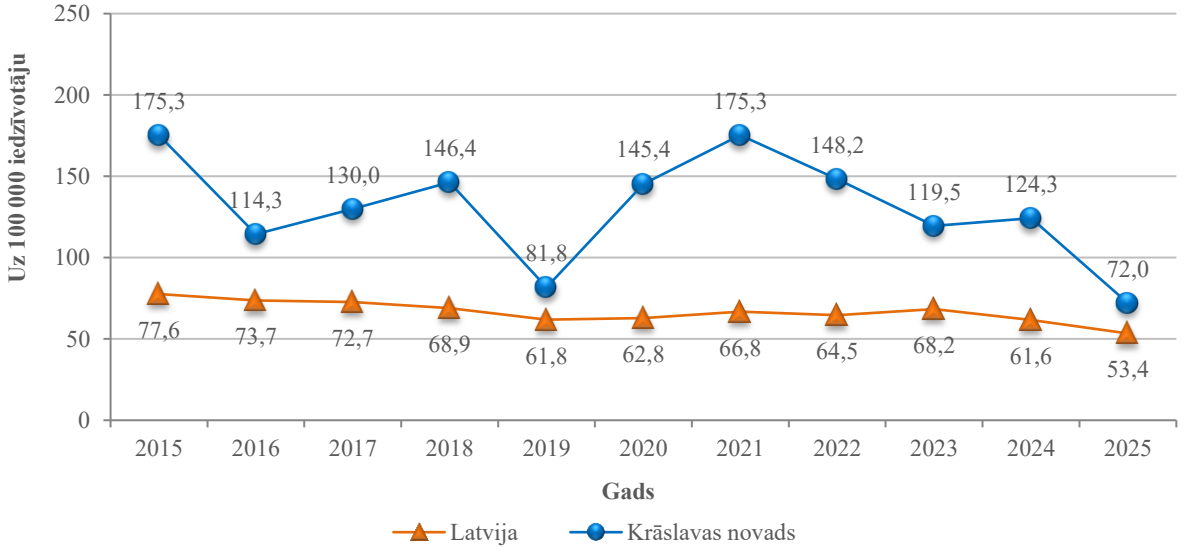
Krāslavas novadā saslimstība ar bronhu un plaušu ļaundabīgajiem audzējiem visus gadus, izņemot 2023. gadu, bija augstāka nekā vidēji Latvijā. Gadā vidēji tiek reģistrēti 16 jauni saslimšanas gadījumi, 2025. gadā – 15, gadu iepriekš – 17; rēķinot uz iedzīvotāju skaitu, 2025. gadā saslimstība par 55% pārsniedza vidējo rādītāju Latvijā (skat. 9. attēlu). Vīriešiem bronhu un plaušu audzēju diagnosticē biežāk nekā sievietēm.

Resnās, sigmveida un taisnās zarnas ļaundabīgie audzēji ir iekļauti skrīninga programmā iedzīvotājiem no 50 līdz 74 gadu vecumam. Lai gan audzējs var skart arī gados jaunus cilvēkus, saslimstība strauji pieaug pēc 50 gadu vecuma. Krāslavas novadā saslimstība ar resnās, sigmveida un taisnās zarnas ļaundabīgajiem audzējiem pēdējos piecus gadus ir augstāka nekā vidēji Latvijā, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 38% (skat. 9. attēlu).

Citi biežāk diagnosticētie ļaundabīgie audzēji Krāslavas novadā ir kuņģa ļaundabīgais audzējs (2025. gadā pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 102%), limfoīdo, asinsrades un radniecīgo audu ļaundabīgie audzēji (2025. gadā saslimstība bija par 6% zemāka nekā vidēji valstī), dzemdes kakla ļaundabīgais audzējs sievietēm (2025. gadā pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 38%) un aizkuņģa dziedzera ļaundabīgais audzējs (2025. gadā pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 54%).

Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās u.c.) Krāslavas novadā dinamikā svārstās no 16 līdz 44 nāves gadījumiem gadā; 2025. gadā mirstība no ārējiem cēloņiem, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, bija 119,3 gadījumi (skat. 4. attēlu). No visām mirušajām personām 78% bija vīrieši. Daļa mirušo ir bijuši alkohola reibumā – 2025. gadā no visiem bojā gājušajiem ārējo cēloņu dēļ Krāslavas novadā alkohola reibumā bija 65% (15 personas), t.sk. 6 personām alkohola koncentrācija asinīs pārsniedza 1,5 promiles.

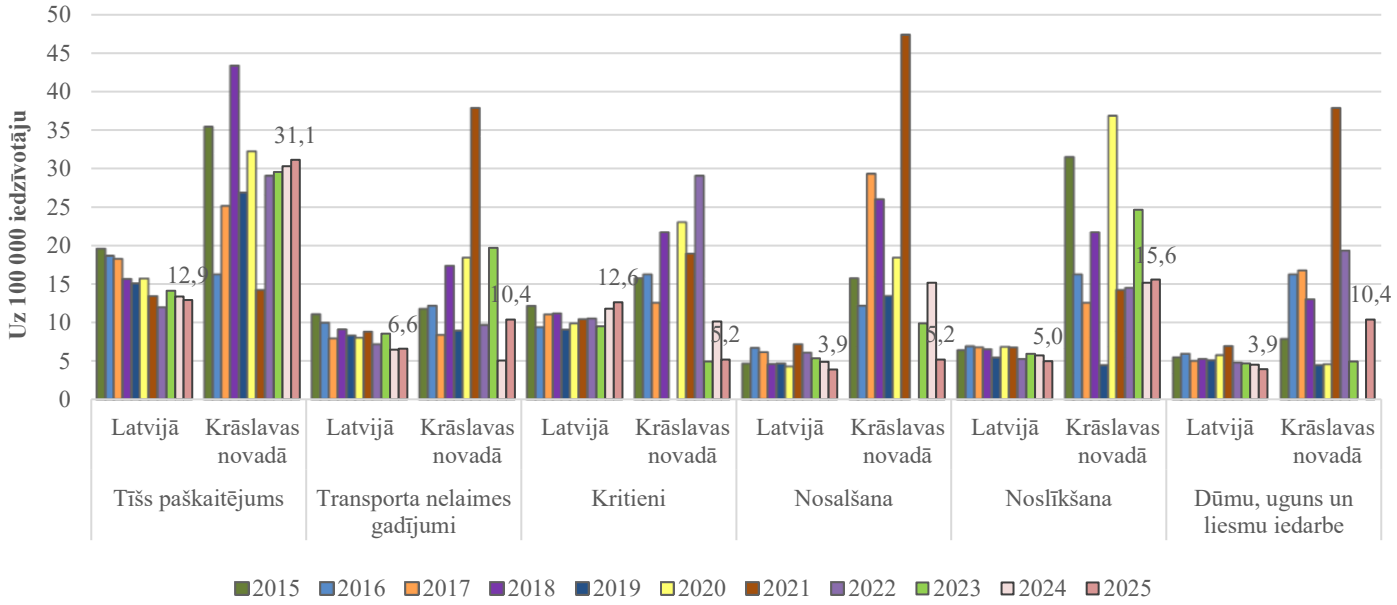
10.attēls. **Priekšlaicīga mirstība no ārējiem nāves cēloņiem 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

No visām mirušajā personām ārējo cēloņu dēļ 70% bija jaunākas par 65 gadiem. Priekšlaicīga mirstība no ārējiem nāves cēloņiem Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā, pēdējos gados – samazinās, 2025. gadā ir zemākais reģistrētais mirušo skaits visā periodā, aizvien pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 35% (skat. 10. attēlu).

Mirstība no dažādiem ārējiem cēloņiem pa gadiem ir ļoti svārstīga, jo novados ar nelielu iedzīvotāju skaitu katrs nāves gadījums būtiski ietekmē relatīvā rādītāja tendenci.

11. attēls. **Mirstība no izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

Krāslavas novadā reģistrēto pašnāvību skaits ir augsts, no 2015. gada līdz 2025. gadam no pašnāvībām mirušas 69 personas. Dinamikā novērojams no pašnāvībām mirušo skaita pieaugums (skat. 11. attēlu). Augstākais pašnāvību skaits reģistrēts 2018. gadā, kad Krāslavas novadā bija 10 nāves gadījumi (43,3 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju). Apmēram 70% pašnāvību Krāslavas novadā veikušas personas, kuras jaunākas par 65 gadiem, kā arī 90% no visām pašnāvībām veikuši vīrieši.

Transporta nelaimes gadījumos bojā gājušo skaits Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji Latvijā, kopumā no 2015. līdz 2025. gadam Krāslavas novadā transporta nelaimes gadījumos mirušas 35 personas. Visaugstākais bojā gājušo skaits reģistrēts 2021. gadā, kad reģistrēti 7 nāves gadījumi (37,8 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju). 2025. gadā transporta nelaimes gadījumos bojāgājušo relatīvais rādītājs bija par 58% augstāks nekā vidēji valstī (skat. 11. attēlu). 83% no bojāgājušajiem bija jaunāki par 65 gadiem, t. sk. mirušas arī nepilngadīgas personas. Transporta nelaimes gadījumos ļoti būtiska loma ir alkohola lietošanai: Krāslavas novadā laika periodā no 2015. gada līdz 2025. gadam 56% no visiem transporta nelaimes gadījumos bojāgājušajiem, kuri ir vecāki par 15 gadiem, asinīs bija konstatēts alkohols (vidēji Latvijā 42%).

Salīdzinot ar vidējo rādītāju Latvijā, Krāslavas novadā ir augsts noslīkšanas gadījumu skaits. Kopumā no 2015. līdz 2025. gadam dzīvību ūdeņos zaudējušas 46 personas. Vislielākais noslīkušo skaits reģistrēts 2015. un 2020. gadā, kad gada laikā noslīka 8 personas. Pēdējos divos gados noslīkušo skaits ir samazinājies, tomēr, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, aizvien ir augstāks nekā vidēji valstī, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju trīs reizes. 72% no noslīkušajiem bija jaunāki par 65 gadiem, t. sk. arī bērni. 80% no noslīkušajiem asinīs konstatēts alkohols.

Arī no tādiem ārējiem cēloņiem kā kritieni, nosalšana vai nāve ugunsgrēkā mirstība Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā.

Laika periodā no 2015. līdz 2025. gadam Krāslavas novadā nosalušas 43 personas, vislielākais mirušo skaits reģistrēts 2022. gadā – 10 personas (47,3 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, 6,6 reizes pārsniedzot vidējo rādītāju Latvijā). Nosalšanu ietekmē gan laikapstākļi, ilgstošas zemas gaisa temperatūras, gan alkohola lietošana – 49% no nosalušajiem asinīs konstatēts alkohols. 72% no nosalušajiem bija jaunāki par 65 gadiem, 7% – jaunāki par 30 gadiem.

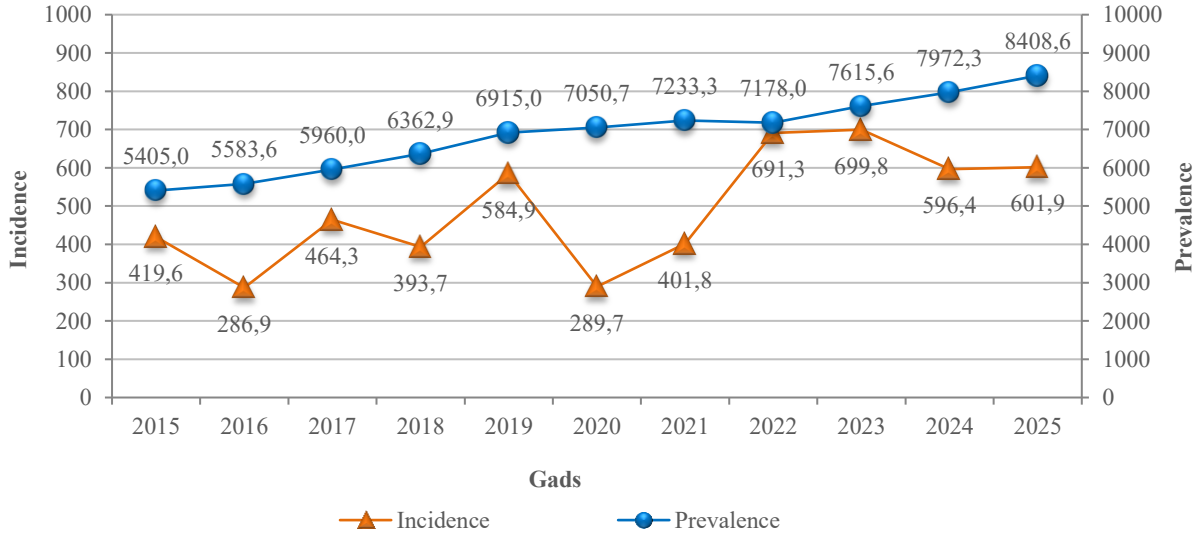
Kritieni ir nozīmīgs ārējais cēlonis visā Latvijā, tajā skaitā – arī Krāslavas novadā. Laika periodā no 2015. līdz 2025. gadam no kritieniem mirušas 35 personas, vislielākais mirušo skaits reģistrēts 2022. gadā (6 personas). 2025. gadā no kritieniem mirušo personu skaits ir samazinājies un ir uz pusi zemāks nekā vidēji valstī. No kritieniem biežāk mirst gados vecas personas, tomēr Krāslavas novadā mirstība no kritieniem pieaug jau no 55 gadu vecuma.

Atsevišķos gados ir reģistrēta augsta mirstība no tādiem arējiem nāves cēloņiem kā dūmu, uguns un liesmu iedarbe (2021. gadā – 8 personas), nejauša saindēšanās un indīgu vielu iedarbe, t. sk. ar alkoholu (2022. gadā – 5 personas), vardarbība, uzbrukums (2018. gadā – 5 personas).

Mirstība no **gremošanas sistēmas slimībām** Krāslavas novadā ir daudz augstāka nekā vidēji Latvijā, 2025. gadā samazinājusies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bet pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 77% (skat. 4. attēlu). Gremošanas sistēmas slimības, it sevišķi ar alkohola lietošanu saistītās, bieži vien ir priekšlaicīgas nāves cēlonis – Krāslavas novadā 2025. gadā 42% no visiem mirušajiem bija jaunāki par 65 gadiem (vidēji valstī – 45%) . Nozīmīgākais nāves cēlonis gremošanas sistēmas slimību grupā ir aknu fibroze un ciroze (28% no visām gremošanas sistēmas slimībām), zarnu asinsvadu slimības (16%), alkohola izraisītas aknu slimības (14%), kuņģa čūla (8%). Gan Latvijā, gan Krāslavas novadā no gremošanas sistēmas slimībām mirušo vīriešu un sieviešu proporcija ir apmēram līdzīga.

No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedzīvotāju Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji valstī, Covid-19 pandēmijas laikā no jauna reģistrēto gadījumu skaits samazinājās gandrīz uz pusi, bet 2022. un 2023. gadā atkal pieauga, sasniedzot augstāko no jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaitu kopš 2015. gada. 2024. un 2025. gadā rādītājs ir stabilizējies, saglabājoties augsts, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju par 60% (602 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, vidēji Latvijā 376). Kopējais cukura diabēta pacientu relatīvais skaits (prevalence) Krāslavas novadā dinamikā pieaudzis straujāk nekā vidēji valstī, 2025. gadā sasniedzot 8407 gadījumus uz 100 000 iedzīvotāju (vidēji Latvijā 5724). Arī mirstība no cukura diabēta Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju par 43% (41,5 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, vidēji Latvijā 29,1).

12.attēls. **Cukura diabēta izplatība Krāslavas novadā 2015.-2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

Saslimstība ar **infekcijas slimībām** – tuberkulozi, HIV, AIDS un ērču pārnēsātajām slimībām Latvijā ir nozīmīgs sabiedrības veselības rādītājs, kas dažādos novados var atšķirties. Šo slimību izplatību ietekmē iedzīvotāju dzīvesveids, veselības aprūpes pieejamība, sociālie apstākļi un apkārtējās vides faktori.

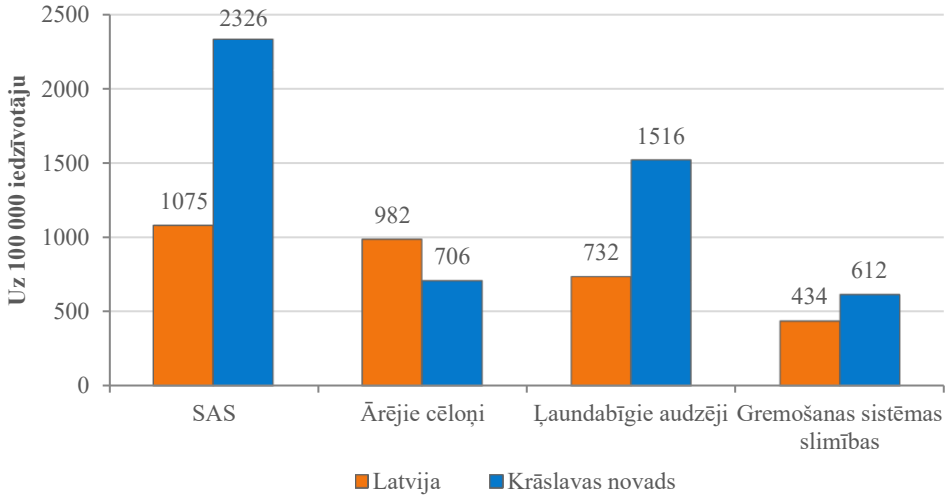
Gan Latvijā kopumā, gan Krāslavas novadā saslimstība ar tuberkulozi samazinās, tomēr atsevišķos gados Krāslavas novadā ir reģistrēta augstāka saslimstība, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, nekā vidēji valstī. 2025. gadā reģistrēti mazāk nekā 3 jauni saslimšanas gadījumi (rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju – 5,2 (vidēji Latvijā 15,4)).

Saslimstība ar ērču pārnēsātajām infekcijas slimībām dinamikā ir mainīga un atšķiras pa gadiem. No 2015. līdz 2025. gadam Krāslavas novadā ar Laimboreliozi saslimusi 61 persona. 2024. un 2025. gadā saslimstība pieaugusi, 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 7%. Saslimstība ar ērču encefalītu ir zema un svārstās no 0 līdz 3 gadījumus gadā; 2025. gadā saslimstība Krāslavas novadā neatšķirās no situācijas vidēji Latvijā –10,4 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (skat. tabulu).

Ik gadu Krāslavas novadā tiek reģistrēti jauni HIV saslimšanas gadījumi, kopumā kopš 2015. gada reģistrēti 24 gadījumi. Augstākais saslimšanas gadījumu skaits reģistrēts 2016., 2017. un 2025. gadā, kad vienā gadā reģistrēti 4 jauni gadījumi. 2025. gadā reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits ar HIV pieaudzis (skat. tabulu), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī divas reizes. Saslimstība ar AIDS dinamikā ir svārstīga, no 2015. līdz 2025. gadam reģistrēti 11 saslimšanas gadījumi, 2025. gadā – neviens (skat. tabulu).

Potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG) rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji Latvijā. Visvairāk potenciālo mūža gadu, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, zaudēts 2021. gadā, pēc tam rādītājs samazinājās, saglabājoties augstam un 2025. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju par 53% (skat. tabulu).

13 . attēls. **Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g. v. 2025. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju**

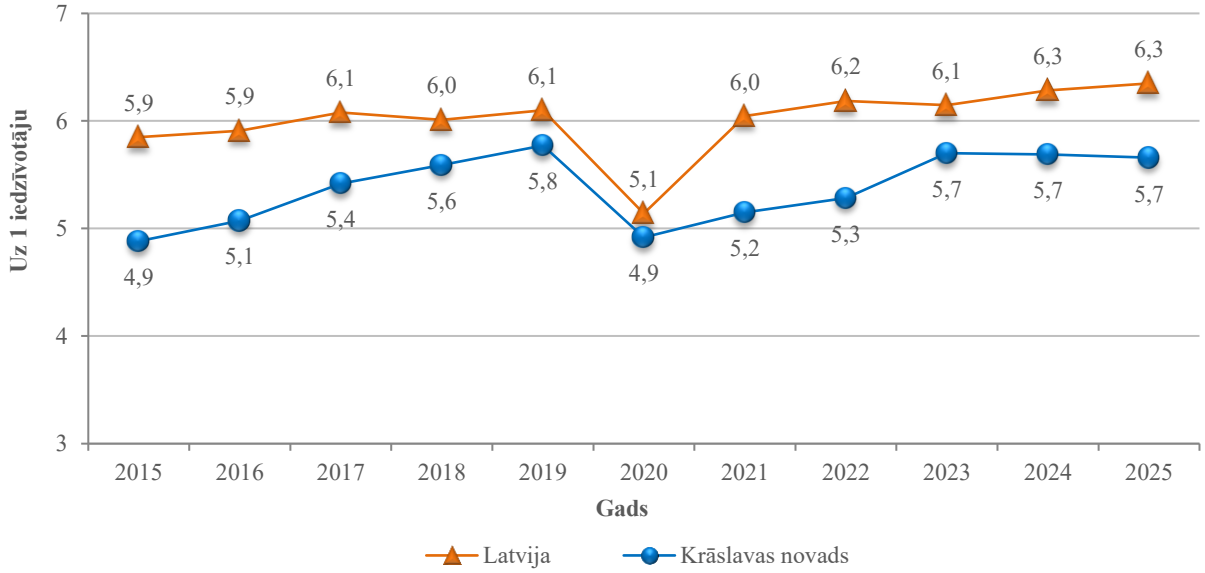

Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu Krāslavas novadā tiek zaudēti sirds un asinsvadu slimību dēļ – 2025. gadā reģistrēti 2326 zaudēti mūža gadi, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī 2 reizes. Otrs nozīmīgākais cēlonis, kura dēļ tiek zaudēti daudz mūža gadu, ir ļaundabīgie audzēji: 2025. gadā ļaundabīgo audzēju dēļ zaudēti 1516 mūža gadi, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju. Trešajā vietā ir ārējie cēloņi – 706 zaudēti mūža gadi, izsakot uz 100 000 iedzīvotāju. Iepriekšējos gados zaudēto mūža gadu rādītājs ārējo cēloņu dēļ bija augstāks nekā vidēji Latvijā, no 2020. līdz 2022. gadam pārsniedzot vidējo rādītāju valstī pat 2 reizes, tomēr 2025. gadā samazinājās līdz 706 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju, sasniedzot zemāko rādītāju kopš 2015. gada. No gremošanas sistēmas slimībām potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji Latvijā, 2025. gadā – par 41% (skat. 13. attēlu).

Praktizējošo ārstu relatīvais **skaits** (uz 10 000 iedzīvotāju) Krāslavas novadā ir zemāks nekā vidēji Latvijā – 2025. gadā bija 33 ārsti jeb 17,3 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju (vidēji Latvijā – 34,6 ārsti), tomēr augstāks nekā vairumā Latvijas novadu, jo Krāslavā darbojas SIA "Krāslavas slimnīca", kura sniedz 2. līmeņa slimnīcas pakalpojumus novada un tuvējā reģiona iedzīvotājiem. Praktizējošo ģimenes ārstu, pediatru un internistu skaits, kuri sniedz primārās veselības aprūpes pakalpojumus, ir nedaudz zemāks nekā vidēji valstī – 2025. gadā 9,3 uz 10 000 iedzīvotāju, vidēji Latvijā – 10,4. Dinamikā ģimenes ārstu, pediatru un internistu skaits Krāslavas novadā nav būtiski mainījies – 19 ārsti 2015. gadā, 18 ārsti 2025. gadā.

Valsts apmaksāto ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju raksturo veselības aprūpes pieejamību valstī. Krāslavas novadā valsts apmaksāto ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju ir zemāks nekā vidēji Latvijā (skat. 14. attēlu). Sākoties Covid-19 pandēmijai, 2020. gadā apmeklējumu skaits vēl vairāk saruka, tad pamazām pieauga, tomēr rādītājs aizvien ir zemāks, nekā bija pirms pandēmijas.

14. attēls. **Valsts apmaksāto ambulatoro apmeklējumu skaits 2015.-2025. gadā, uz 1 iedzīvotāju**

Mājas vizīšu skaits, kā arī mājas vizīšu īpatsvars no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem Latvijā ik gadu samazinās, arī Krāslavas novadā ir samazinājies no 0,07 gadījuma uz 1 iedzīvotāju 2015. gadā līdz 0,05 gadījumiem uz 1 iedzīvotāju 2025. gadā. Mājas vizītes 2025. gadā Krāslavas novadā veidoja 0,9% no visiem apmeklējumiem (skat. tabulu).

Saīsinājumi:
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
EGRIS – Epidemioloģisko gadījumu reģistrēšanas informācijas sistēma
LV – Latvija
PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs
SAS – Sirds un asinsvadu slimības
SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs
SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija
VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma